

Čís. 2127.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

Zločin §u 15 čís. 3 zákona rozšiřováním letáků: »Foch znamená válku«, podněcujících vojiny ku zločinu vojenskému (§ 145 a násl. voj. tr. zák.) a nevojíny ke zločinu podle §u 1 zákona.

V subjektivním směru může zlý úmysl tohoto zločinu spočívatí již ve vědomí pachatelově o významu a obsahu závadných letáků (že se jich obsahem vybízí ať přímo nebo nepřímó k porušení vojenských povinností).

§ 15 čís. 3 zákona jest vůči ustanovení §u 21 čís. 1 zákona normou subsidiární; jde tu o navádění k individuálně určitým (§ 5 tr. zák.), v prvém případě pak o všeobecné podněcování neurčitého počtu lidí k individuálně neurčitém trestným činům.

Již tím, že trestný čin dojde svého stělesnění a výrazu v tiskopise, arčeném k rozšiřování, je čin dokonán bez ohledu na to, zda došlo k jeho rozšiřování a zda jeho obsah došel k vědomosti osob, pro něž byl určen (§ 39 čís. 2 zákona), a zda měl v zápětí nějaký účinek (výsledek); stačí, že je objektivně způsobilý přivoditi nebezpečí s podněcováním spojené.

Nejde o zmatek (čí. 9 a), 10 §u 281 tr. ř.), jestliže soud, posuzuje správně skutek jako trestný čin určitého druhu, neprávem neuznal další důvod, kvalifikující jej jako trestný čin téhož druhu a stejně trestný.

Podle druhého odstavce §u 293 tr. ř. jest nalézací soud vázán pouze právním názorem zrušovacího soudu, nikoliv skutkovými zjištěními zrušeného rozsudku.

Byl-li vynesén sprostřující rozsudek pro činy, ohledně nichž byl prvý rozsudek zrušen, jest vyměřiti nový trest za činy, ohledně nichž nabyt prvý rozsudek moci práva (§§y 260, 281 čís. 3 tr. ř.).

(Rozh. ze dne 8. října 1925, Zm I 364/25.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku zemského trestního soudu v Praze ze dne 13. března 1925, pokud jím byli obžalovaní podle §u 259 čís. 3 tr. ř. sprostřeni z obžaloby: Josef M. pro zločin podle §§u 15 čís. 3, 21 čís. 1 zákona ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n., Josef K. pro zločin podle §u 21 čís. 1 téhož zákona, a pokud v jednaní obžalovaného Josefa K-a, pro něž byl uznán vinným zločinem podle §u 15 čís. 3 zákona na ochranu republiky, neshledána též skutková podstata zločinu podle §u 15 čís. 3 se zřetelem na § 1 uvedeného zákona, zrušil napadený rozsudek ve výroku, neshledávajícím v činu obžalovaného Josefa K-a též skutkovou podstatu zločinu podle §u 15 čís. 3 zákona na ochranu republiky (podněcování ke zločinu §u 1 zákona na ochranu republiky), a vrátil věc nalézacímu soudu, by ji v rozsahu zrušení znova projednal a rozhodl. Vyhověl též zmateční stížnosti státního zastupitelství, pokud čelila proti výroku, že soud nalézací neshledává důvodů, by obžalovanému Josefu M-ovi znóvu vyměřoval trest pro

přestupek podle §u 23 tisk. zákona, výrok ten zrušil a nalézacímu soudu uložil, by rozsudek doplnil výměrem trestu za tento přestupek. V ostatních směrech t. j. pokud Josef K. nebyl uznán vinným též zločinem podle §u 21 čís. 1 zákona na ochranu republiky a pokud Josef M. nebyl uznán vinným zločinem podle §u 15 čís. 3 a §u 21 čís. 1 zákona na ochranu republiky stížnost státního zastupitelství jakož i zmáteční stížnost obžalovaného Josefa K-a zavrhl.

D ů v o d y:

I. Ku zmáteční stížnosti obžalovaného Josefa K-a: Zmatečnost podle čís. 4 §u 281 tr. ř. spatřuje zmáteční stížnost v tom, že byl zamítnut návrh obhájce při hlavním přelíčení na výsledch tajemníka komunistické strany Antonína Z-ého jako svědka o tom, že letáky nepocházejí ze sekretariátu komunistické strany a že tato strana nesúčastnila se akce u příležitosti příjezdu generála Foche do Prahy. Stížnost je bezdůvodna. Nalézací soud měl ve výsledcích průvodního řízení dostatečný podklad, by si o směrodatné otázce učinil spolehlivé přesvědčení. Neboť již ta okolnost, že Václav L. dostal dopis z ústředí komunistické strany v Praze, že obžalovaný Josef K. se na žádost L-ovu a v jeho zastoupení v ústředí hlásil a že mu tam byly závadné letáky odevzdány s výzvou, by je nějak rozdal, opravňovaly nalézací soud k závěru, že letáky vyšly ze sekretariátu komunistické strany. Dále dlužno stížnost odkázati k tomu, že již v prvém rozsudku nalézacího soudu ze dne 29. října 1923, jímž obžalovaní Josef K. a Josef M. uznáni byli právoplatně vinnými přestupkem podle §u 23 zák. tiskového, zaujal nalézací soud po skutkové stránce stanovisko, že letáky vyšly ze sekretariátu komunistické strany, takže zjištění to nabylo již konečné platnosti. Nehledíc k tomu všemu dlužno přisvědčiti náhledu soudu, že pro právní posouzení věci nezáleží na tom, kým byly letáky vydány, nýbrž na tom, že obžalovaní znali obsah letáků a přes to je rozšiřovali. Zamítnutím onoho důkazního návrhu nebyl proto stěžovatel zkrácen ve svém právu na zákonnou obhajobu a není tu proto podkladu pro dovolávání se citovaného důvodu zmatečnosti. Neúplnost (nejasnost) podle čís. 5 §u 281 tr. ř. záleží pryč v tom, že nalézací soud neuvádí, ku kterému vojenskému zločinu obžalovaný podněcoval. Výtka je nedůvodná. Uvádí se v rozsudku, že obsahem letáků podněcuje se ku zločinu vojenskému, by totiž vojíni v případě války věděli, kde hledati svého nepřítele a odepřeli poslušnost svým představeným. Tím je vojenský zločin, k němuž podněcováno, s dostatečnou určitostí naznačen; je tím míněn některý ze směrodatných zločinů porušení vojenské podřízenosti, jak jsou upraveny v §§ech 145 a násl. voj. tr. zák. Uplatňuje-li stížnost, že vědomost vojínů, kde mají hledati nepřítele, nepředstavuje ještě zločinu ve smyslu citovaných ustanovení, přehlíží, že nalézací soud, vykládaje u výkonu práva volného hodnocení průvodů smysl letáků, dospěl ke skutkovému závěru, že účelem dotyčných slov letáků bylo, by vojíni v případě války odepřeli poslušnost svým představeným a nepoužili zbraní podle uděleného jim rozkazu, nýbrž svémocně proti těm, v nichž vzhledem ku svému politickému přesvědčení vidí pravého nepřítele proletariátu. Při tomto zjištění, při

němž dlužno trvati, nemůže býti nejmenší pochybnosti o tom, že odepření poslušnosti ve válce a svémocné použití zbraní nikoli proti nepříteli vnějšímu nebo vnitřnímu, nýbrž k potření určité části spoluobčanů, může zakládati jen zločin a to zločin rázu nejtěžšího a nikoli pouhý přečin. Nemůže býti proto řeči jen o podněcování k přečinu vojenskému a nemůže přicházeti v úvahu pouze přečin podle čís. 2 §u 15 zákona na ochranu republiky. Námitkou, že z obsahu letáku nelze činiti závěr, že leták obsahoval výzvu k vojínům k odepření poslušnosti představeným, brojí stížnost jen nepřipustně proti přesvědčení nalézacího soudu, jenž je dle zákona oprávněn, na základě průvodního materiálu zjistiti a určiti smysl a význam myšlenkového projevu.

Pokud jde o subjektivní skutkovou podstatu, může zlý úmysl, vyžadovaný ku zločinu podle §u 15 čís. 3 zákona na ochranu republiky spočívatí již ve vědomí vinníkově o významu a dosahu obsahu letáků, to jest o tom, že se obsahem vybízí ať přímo nebo nepřímě k porušení vojenských povinností, najmě poslušnosti vůči představeným. Že obžalovaný toto vědomí měl, odůvodnil nalézací soud formelně dostatečně a věcně přesvědčivě, tudíž způsobem zákonu (§ 270 čís. 5 tr. ř.) vyhovujícím. Nezdá-li se zjištění a odůvodnění to stížnosti postačitelým (správným), nemá její opačný náhled jednak v zákoně opory, jednak není než nepřipustným brojením proti volnému hodnocení průvodu a založenému na něm přesvědčení soudu (§§y 258 a 288 čís. 3 tr. ř.). Nesprávně právnicky posoudil prý nalézací soud věc (čís. 10 §u 281 tr. ř.), uznáv, že jde o čin dokonáný, ačkoliv prý může jíti pouze o pokus deliktu, k jehož dokonání nedošlo pouhou náhodou, to jest tím, že otec Václava L-y spálil letáky, které stěžovatel předal Václavu L-ovi s příkazem, by je nějak rozdal. Stížnost je na omylu. V §u 39 čís. 2 zákona na ochranu republiky se vyslovuje, že »veřejně je čin v y k o n á n, byl-li s p á c h á n v tiskopise...« Již tedy tím, že trestný čin dojde svého stělesnění a výrazu v tiskopise, určeném k rozšiřování, je čin spáchán a vykonán, tudíž dokonán, bez ohledu na to, zda došlo skutečně k jeho rozšiřování a zda přišel skutečně k vědomosti osob, pro něž byl určen. V důsledku toho padá dokonáný čin trestný k tíži tomu, kdo rozšiřuje tiskopis, znaje jeho obsah a stotožňuje se s myšlenkami, v něm projevenými, ježto za tohoto předpokladu dlužno o vinníku za to míti, že sám tiskem šířil své vlastní myšlenky. S uvedeného hlediska je pro přičítatelnost činu jako činu dokonáného nerozhodno, že Václav L., jemuž stěžovatel letáky k dalšímu rozdáni předal, nebyl dosud odvečen a nebyl tudíž ještě osobou, způsobitou, spáchati vojenské zločiny; spatřujeť zákon trestnou činnost v jednostranném jednání pachatelově, bez ohledu na to, zda došlo působení jeho, předsevzaté předáním letáků k rozšiřování, skutečně k vědomí osob, jimž letáky platily, a zda mělo v zápětí nějaký výsledek (účinek), či nikoli. Stačí, že jednání stěžovatele, jenž myšlenky v letácích obsažené vzal za své a jehož úmyslu odpovídalo, by vešly ve známost osob, vojenskou službu konajících, bylo objektivně způsobilým, přivoditi nebezpečí, s podněcováním spojené, což stížnost nepopírá a vzhledem ku zjištěnému stavu věci ani důvodně popírati nemůže. Odsuzující výrok je

proto ve shodě se zákonem, i bylo zmateční stížnost obžalovaného zavrhnouti.

II. Ku zmateční stížnosti státního zastupitelství: Státní zastupitelství napadá rozsudek potud, pokud jím byli obžalovaní Josef M. a Josef K. sproštěni z obžaloby. Pokud jde o obžalovaného Josefa K-a, uznal ho nalézací soud vinným zločinem podle §u 15 čís. 3 zákona na ochranu republiky proto, že tento obžalovaný, předav více letáků »Foch znamená válku« Václavu L-ovi s příkazem, by to nějak rozdal, podněcoval tak ku zločinům vojenským, by totiž vojíni v případě války věděli, kde hledati svého nepřítele a odepřeli poslušnost svým představeným. Proti tomuto odsouzení vznesl obžalovaný zmateční stížnost, která byla již vyřízena pod bodem I. Naproti tomu neshledal nalézací soud v jednání obžalovaného skutkovou povahu zločinu §u 15 čís. 3 zákona na ochranu republiky v tom směru, že obžalovaný rozšiřováním letáků podněcoval k pokusu, změnití násilím ústavu republiky, zejména, pokud jde o samostatnost, jednotnost a demokraticko-republikánskou formu státu, tudíž ku zločinu §u 1 zákona na ochranu republiky. Nelze sdíleti stanovisko soudu, jenž neuvedl ani úvah, z kterých odepřel obžalobou žádané podřadění pod zákon. Závadný leták jest adresován nejen vojínům, nýbrž i matkám a dělníkům, mladým dělníkům a dělnicím, k nimž se zejména obrací výroky »chcete, by vaši synové se vraceli zmrzačení a zatížení nemocemi, chcete, by vaši otcové krváceli za zájmy kapitálu. Chcete znova slyšeti náрек vašich matek; ani jedna puška, ani jeden náboj nesmí z našich továren.« Závěr pak letáků: »Učte se zacházeti zbraní« vztahuje se nesporně na všechny, k nimž se leták svým obsahem obrací. Tato výzva platí nejen vojákům, kteří ostatně dle svého stavu jsou ve zbraní cvičeni státem, nýbrž i ostatním vrstvám, k nimž se leták obrací. Vojenského zločinu může se dopustiti arci jenom vojín. Kdyby se i předpokládalo, že leták jest adresován mužům, kteří po případě budou povoláni do zbraní, nelze tvrditi, že matky, mladé dělnice a tovární dělníci jsou podněcováni ke zločinům vojenským, kdyžtě nejsou a většina jich nikdy vojáky nebude. Podněcuje-li tedy leták vojíny, podněcuje patrně i ostatní oslovené, tedy i nevojáky, jimž jest též adresován. Vezme-li se v úvahu místo, z něhož letáky vyšly (byly vydány K-ovi v sekretariátu strany komunistické), nabývají uvedená místa letáků určitéjšího obsahu a sotva jim lze porozuměti jinak, než že se jimi podněcuje, jak ve spise obžalovacím jest uvedeno, k tomu, by případně nutná obrana republiky byla násilně znemožněna tím, že by k tomu potřebná zbraň násilnými činy osob, povolaných k její výrobě a dopravě, nesměla se dostati do rukou obránců, povolaných k tomu, by v nutném případě i se zbraní v ruce hájili ústavou zaručenou samostatnost republiky proti nepříteli vnějšímu, pokud se týče jednotnost nebo republikánsko-demokratickou formu státu proti nepříteli vnějšímu i vnitřnímu. Tomuto právnímu náhledu dal ostatně výraz již zrušovací soud ve svém rozhodnutí ze dne 27. března 1924, Kr I 827/23, jimž v této trestní věci byl zrušen prvý rozsudek nalézacího soudu ze dne 29. října 1923, vysloviv, že v tom, co uvedeno, shledati by bylo výzvu k trestným činům, najmě ke zločinu podle §u 1 zák. na ochr. rep., a ke zločinům vojenským. Po právní stránce dlužno proto otázku, o niž jde, považovati za rozře-

šenou již citovaným nálezem zrušovacího soudu. Nálezací soud byl pak podle §u 293 odstavec druhý tr. ř. vázán právním náhledem, z něhož při rozhodování vycházel zrušovací soud. Nálezací soud však tohoto předpisu nedbal, porušil tím zákon ve zmíněném ustanovení a dopustil se zmatečnosti podle čís. 9 a) §u 281 tr. ř. Zrušovacímu soudu nelze však rozhodnouti ihned ve věci samé, poněvadž dlužno řešiti ještě otázku subjektivního zavinění, která, jsouc rázu skutkového, spadá do oboru působnosti soudu nálezacího (§§y 258 a 288 čís. 3 tr. ř.). Ve směrech shora probraných je zmateční stížnost státního zastupitelství odůvodněna i bylo jí vyhověti.

Nelze jí však přisvědčiti, pokud se domáhá, by obžalovaný K. byl vedle zločinu podle §u 15 čís. 3 zákona, spáchaného podněcováním ke zločinu vojenskému, odsouzen také pro zločin svádění k vojenskému zločinu podle §u 21 čís. 1 zák. na ochranu republiky. Žádost zmateční stížnosti je nedůvodna již s hlediska práva formálního. Ve směru, o němž jde, přicházel by v úvahu souběh ideální; tvrdíť stížnost, že týmž trestným vykonáváním vlivu na vojíny porušen byl zákon ve dvojím směru, jednak podle §u 15 čís. 3, jednak podle §u 21 čís. 1 zák. na ochranu republiky. Leč »skutek obžalovanému za vinu kladený« (čí. 9 a) §u 281 tr. ř.), pokud se týče »skutek, na němž se rozhodnutí zakládá« (čí. 10 §u 281 tr. ř.), byl nálezacím soudem podroben zákonu a nelze ani důvodu čís. 9 a) ani čís. 10 §u 281 tr. ř. uplatňovati, jestliže nálezací soud při činu, který je správně již posuzován jako trestný čin určitého druhu, neuznal neprávem dalšího důvodu, který kvalifikuje čin jako trestný čin téhož druhu a stejně trestný. V této souvislosti budiž poznamenáno, že tato úvaha nemá místa ve příčině shora probraného spáchaní zločinu podle §u 15 čís. 3 ve dvojím směru; jdeť tu o souběh reálný, totiž jednak o podněcování vojínů ku zločinu vojenskému, jednak o podněcování nevojínů ke zločinu podle §u 1 zák. na ochranu republiky. Stížnost jest však i věcně neoprávněna. Již v rozhodnutí zrušovacího soudu Kr 1 827/23 bylo naznačeno, že v jednání obžalovaného by bylo spatřovati výzvu ke zločinům vojenským, jež spadala by, byvši spáchaná v tiskopisu, tedy veřejně, pod hledisko zločinu podle §u 15 čís. 3 zákona. Nálezací soud zaujal správně stanovisko, že § 15 jest vůči ustanovení §u 21 normou subsidiární, jež se uplatní jen tam, kde nelze užiti §u 21. Neboť ze znění §u 21 čís. 1: »kdo navede nebo hledí navesti k vojenskému zločinu a při takovém zločinu pomáhá«, plyne, že tu jde o navádění k individuálně určitým činům trestným. V tomto odstavci je tudíž stanovena skutková podstata účastenství osob občanských při zločinech vojenských buďto ve formě návodu nebo ve formě pomoci, jak formy tyto jsou v §u 5 tr. zák. blíže vyznačeny. I z druhého odstavce §u 21, jenž trestá toho, »kdo pachatelí vojenského zločinu po jeho spáchaní nadržuje ukrýváním nebo pomáháním k útěku nebo na útěku«, vychází, že jde o nadržování se strany určité osoby při určitém zločinu vojenském. Též okolnost, že v §u 15 čís. 3 jest proti ustanovení §u 21 čís. 1 stanovena náležitost veřejného spáchaní činu, nasvědčuje tomu, že §em 15 čís. 3 má býti postíženo všeobecné podněcování neurčitého počtu lidí k trestným činům, individuálně neurčitým. Náhled zmateční stížnosti, že ustanovení §u 15 čís. 3 a 21 čís. 1 se v tomto případě sbí-

hají, nemá proto v zákoně opory. V tomto směru nebylo proto uznati zmateční stížnost státního zastupitelství důvodnou.

Zmateční stížnosti státního zastupitelství nelze však přisvědčiti ani potud, pokud vytýká výroku, sprostujícímu obžalovaného Josefa M-a z obžaloby pro zločin podle §u 15 čís. 3 a zločin podle §u 21 čís. 1 zák. na ochranu republiky zmatečnost podle čís. 5 §u 281 tr. ř. pro vnitřní rozpor, jež shledává v tom, že zrušený rozsudek nalézacího soudu ze dne 29. října 1923 obsahuje zjištění, že obžalovaný Josef M. to byl, jenž v sekretariátě komunistické strany předal Josefu K-ovi letáky za účelem jich rozšiřování, kdežto v novém rozsudku ze dne 13. března 1925 byl zjištěn pravý opak, totiž, že nalézací soud nenabyl přesvědčení, že M. to byl, jenž letáky Josefu K-ovi odevzdal. Ustrojujíc tento rozpor opírá se stížnost státního zastupitelství zřejmě o názor, že oba rozsudky dlužno považovati za dvě části téhož rozsudku. Tohoto předpokladu však Nejvyšší soud nesdílí. Prvý rozsudek byl zrušen v části, kterou obžalovaný Josef M. byl sprostěn z obžaloby pro zločin podle §u 15 čís. 3 a §u 21 čís. 1 zák. ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n., a nalézacímu soudu uloženo, by v tomto bodě obžaloby jednal znova v celém rozsahu, tedy aby zjišťoval znova předpoklady, zda Josef M. se dopustil trestného jednání, v němž spatřuje obžaloba uvedené zločiny. Nalézací soud znovu rozhodující nebyl proto vázán skutkovými zjištěními prvního rozsudku, nýbrž dle §u 293 odstavec druhý tr. ř. pouze právním názorem, z něhož vycházel zrušovací soud. Směl proto při opět-ném posuzování obžaloby za změněných skutečností a průvodů dojití k opačnému přesvědčení, než k jakému dospěl, když o téže věci poprvé rozhodoval. Namítaného vnitřního rozporu proto tu není a stížnost státního zastupitelství bylo i v této části jako neodůvodněnou zavrhnouti.

Soud prvé stolice opomenul, sprostiv obžalovaného Josefa M-a z obžaloby pro zločin podle §u 15 čís. 3 a §u 21 čís. 1 zákona na ochranu republiky, vyměřiti znova trest pro přestupek §u 23 tisk. zák., pro nějž byl tento obžalovaný pravoplatně odsouzen. Názor nalézacího soudu, že původní trest samočinně nastupuje v tom případě, když původní rozsudek ve výroku o vině pro přestupek podle §u 23 tisk. zákona nebyl zrušen, jest mylným proto, poněvadž rozhodnutím zrušovacího soudu ze dne 27. května 1924 č. j. Kr I 827/23 byl zrušen první rozsudek ve výroku o trestu bezvýhradně. Stížnost zřetelným poukazem vytýká tomuto postupu zmatečnost a jest odůvodněna; nejde však ve skutečnosti o zmatek podle čís. 5 ani o zmatek podle čís. 11 §u 281 tr. ř., jak zmateční stížnost za to má, nýbrž správně o zmatek podle čís. 3 §u 281 tr. ř., jenž citací §u 260 tr. ř. poukazuje na předpisy, jichž nešetření jest stíháno zmatečností. Bylo proto v tomto směru odůvodněné stížnosti státního zastupitelství vyhověti a naříditi, jak se stalo.

Čís. 2128.

»Zjednanou vraždou« (§ 135 čís. 3 tr. zák.) jest vražda, k níž byl někdo najat nebo jiným způsobem pohnut. Jest jí každá vražda, spáchaná z návodu jiné osoby; návodce (§ 5 tr. zák.) jest zjednatel